

HJORTH THORSSON

KALASTAJAN KUOLEMA

Suomentanut Kristiina Vaara

Helsingissä Kustannusosakeyhtiö Otava

Tekstin- ja tiedonlouhinta kielletty.
Text and data mining prohibited.

Ruotsinkielinen alkuteos
Fiskarens död

© 2026 Michael Hjorth & Bjarni Thorsson
First published by Norstedts, Sweden
Published by arrangement with Nordin Agency AB, Sweden

Suomenkielinen laitos © Kustannusosakeyhtiö Otava 2026

Kustannusosakeyhtiö Otava
Uudenmaankatu 10, 00120 Helsinki
tuoteturvallisuus@otava.fi

Tekstin- ja tiedonlouhinta kielletty.

ISBN 978-951-1-53000-8

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2026

Oli pilkkopimeää. Hän makasi kyljellään kädet sidottuina selän taakse. Epätasainen alusta painoi kylkeä. Ilma oli raskas ja tukahduttava.

”Hei!” hän yritti huutaa, muttei saanut suuta auki. Hän kiskoi ilmaa nenän kautta yhä kiivaammin. Tila oli pieni – sen kuuli. Ja tunsi. Hän yritti ponnistaa kylmää terästä vasten paljailla, yhteen sidotuilla jaloillaan ja löi päänsä. Missä helvetissä hän oikein oli?

Tämä tuoksu. Hän tunnisti sen. Oliko hän vuosimallin 1968 Mercedes-Benz 280 SE:nsä tavaratilassa? Hän oli ostanut auton vuonna 1987 – sinä vuonna, kun täytti kolmekymmentä ja otti haltuunsa tuolloin maksukyvyttömän yrityksen.

Hänen vaimonsa ei ollut uskoa silmiään, kun hän oli eräänä päivänä ajanut kotiin kiiltävän valkoisella, kauniilla kaarallaan. ”Miltä tuo nyt kyläläisistäkin näyttää?” vaimo oli kysynyt viitaten niihin, jotka olivat menettäneet työpaikkansa. Mutta hänestä se näytti juuri siltä miltä pitikin. Mersu oli uuden alun symboli ja viesti uskoa ja voimaa. Ja uusi aika oli koittamassa. Näiden kolmenkymmenen kahdeksan vuoden ajan, jotka Þormóður Jónsson oli johtanut kalastusyhtiö Vopnia, hän oli ajellut tällä autolla. Se oli läheisesti sidoksissa yhtiöön. Mieli-kuvaan. Valtaan. Häneen itseensä.

Hiki oli alkanut valua otsalla. Kuka oli lukinnut hänet tänne ja miksi? Sormet haroivat epätoivoisesti jotakin pimeästä, vaikka hän kyllä hyvin tiesi, että se oli turhaa. Hän ei pitänyt autossa työkaluja.

Sitten hän kuuli äänen vierestään. Hän ei ollut tavaratilassa yksin. Jokin kimalteli aivan hänen edessään, kaksi pienen pientä

peilinsirpaletta. Sydäntä kouraisi – hän tunnisti nuo silmät niin hyvin. Hän oli katsonut niihin joka päivä yli neljäkymmenen vuoden ajan. Hän painoi kyntensä mustaan kumimattoon. Miten hän saisi heidät ulos täältä?

Yhtäkkiä kuului, kuinka autonovi avautui ja auto käynnistyi.

Hän tunnisti moottorin äänen. He olivat kuin olivatkin hänen Mercedes-Benzissään!

Ovi sulkeutui, ja auto lähti liikkeelle. Þormóður liukui tavaratilan matolla, niska osui kylmään saksalaiseen teräkseen.

Sitten auto pysähtyi äkisti ja ovi avautui taas, mutta moottori pysyi käynnissä. Þormóður valmistautui. Kuka luukun sitten avaisikaan, kuka sen takana seisoisikaan, Þormóður potkaisisi häntä yhteen sidotuilla jaloillaan kaikin voimin.

Hän odotti. Sydämen lyönnit kuulostivat poravasarylta hänen päässään. Hän kuuli vaimonsa mumisevan jotain suukapulansa takaa, mutta sitten kaasua painettiin. Moottori otti kierroksia. Mitä helvettiä? Tavaratila alkoi täyttyä bensiinihöyryllä, joka kirveli silmiä.

Äkkiä auto ampaisi matkaan ja puolisoiden päät kolahtivat lujaa yhteen. Kun auto alkoi hetken kuluttua kallistua eteenpäin, Þormóður puristui niska edellä tavaratilan takaseinää vasten ja Agnes kiljaisi minkä suukapulalta pystyi ja luisui hänen päälleen. Murskasi hänet. Helkkarin akka, hän ajatteli. Sitten auto tuli alas. Ja hän tajusi heti, missä he olivat.

Kun Þormóður Jónsson tunsi jäisen veden kohoavan kaulalleen, hän tiesi, että tämä oli loppu. Hän veti hitaasti henkeä, viimeisen kerran. Sitten hän hengitti ulos. Viimeisen kerran.

Hänen silmänsä avautuivat ammolleen. Äiti seisoj hymyillen lapsuudenkodin ovella auringonsäteet kasvoillaan. Hän asteli lähemmäs sydän pakahtuen. Yhtäkkiä äidin hymy hyytyi. Äiti perääntyä askelen ja paiskasi oven kiinni.

MAANANTAIN VASTAINEN YÖ

1

BJARKI

”Soita viisi yksi yksi, kolme kolme, kolme kolme”, Bjarki sanoi heti, kun he olivat nousseet hänen autoonsa, Moukariin.

”Siis rannikkovartiostoon?” Pawel sanoi ja kiinnitti turvavyön.

”Kerro tilanne – mistä olemme tulossa, minne menossa ja milloin olemme perillä.”

”No milloin?”

Bjarki painoi kaasun pohjaan ja antoi soran roiskua ajaessaan ulos retkeilymajan parkkipaikalta.

”Viidenkymmenen minuutin kuluttua.”

Pawel vilkaisi Bjarkiin. ”Viidenkymmenen minuutin? Näillä teillä?”

Pawel oli leppoisa kaveri Vopnafjörðurin pelastustoimesta. Viime päivät he olivat osallistuneet harjoituksiin Héraðsflóissa Itä-Islannissa pelastustoimen kokeneiden vapaaehtoisten kanssa, joita oli saapunut kaikkialta maasta. Harjoitukset pidettiin hiekkasärkillä vuorovesialueella kahdenkymmenenviiden kilometrin pituisen rannikko-kaistaleen päässä, missä Jökulsá á Dal laski mereen.

Pawel oli hakannut retkeilymajan ovea ja herättänyt Bjarkin. Hän oli puhelintaan ojentaen kertonut, että pienen Vopnafjörðurin kalastajakylän poliisi oli langan päässä. Auto oli ajanut satama-altaaseen.

”Niin”, Bjarki oli vastannut puhelinta korvallaan pidellen, mutta tajusi sitten puhelun olevan kaiuttimessa.

”Onko Bjarki Guðmundsson?” Ääni oli ystävällinen mutta hermostunut.

”Kyllä.” Bjarki vilkaisi näyttöä. 02.17.

”Kjartan täällä Vopnafjörðurin poliisista. 7885. Anteeksi, että soit-
tan näin myöhään.”

”Mitä on tapahtunut?”

”Minä... minä ja kollegani olemme satamassa. Pakkasvarastolla.”
Hän vetäisi nopeasti henkeä. ”Saimme puhelun kaksikymmentä
minuuttia sitten. Silminnäkijä näki auton ajavan suoraan veteen.”

”Ajavan?”

”Kyllä. Ajavan. Ei vierivän eikä luisuvan, vaan ajavan.”

”Millaisen auton?”

”Kermanvärisen Mersun. Nainen, joka soitti, oli siitä täysin varma.”

”Näkikö hän, oliko autossa ketään?”

”Ei.” Hetken hiljaisuus. ”Tai... emme kysyneet. Olisi kyllä pitänyt.”

”Ja oletteko paikan päällä nyt?”

”Kyllä. Tulimme tänne heti. Ihan pirun pimeää.” Hän madalsi ään-
tään. ”Täällä ei näe mitään.”

”Onko vedessä ihmisiä?”

”Ei ainakaan näy.”

”Onko ketään, joka voisi mennä veteen?”

”Ei. Emme ole sukeltajia. Ainoat, jotka tiedämme – Margeir ja
Finnur – ovat kumpikin Thaimaassa.”

”Minulla on sukelluskortti”, Bjarki sanoi. ”Mutta en ole ammattilai-
nen. Eikä minulla ole mitään varusteita mukana.”

”Minulla on pääsy varustevarastoon”, Pawel sanoi nostaen kat-
seensa puhelimesta.

”Hienoa. Se on parempi kuin ei mitään”, Kjartan vastasi nopeasti.
”Protokollan mukaan jonkun on mentävä veteen niin nopeasti kuin
mahdollista. On varmaan jo liian myöhäistä. Mutta joka tapauksessa
jonkun on mentävä...”

Bjarki katsoi vastapäätä seisovaa Pawelia. ”Kuinka pitkä matka
Vopnafjörðuriin on?”

”Noin satakaksikymmentä kilometriä, ehkä puolitoista tuntia, jos ajaa
vuoristosolaa pitkin. Mutta nyt on syyskuu, ja tie on auki vain kesällä.”

Bjarki nyökkäsi ja puhui taas puhelimen suuntaan. ”Kjartan.”

”Kyllä. Täällä ollaan.”

”Lähdemme tulemaan. Otamme yhteyttä rannikkovartiostoon.”

”Aivan, rannikkovartiostoon. Hyvä, kiitos”, Kjartan vastasi. Ääni kuulosti kevyemmältä.

”Ja kutsu nosturi!”

”Mitä? Niin. Nosturi. Totta kai.”

”*Holy shit*”, Pawel parahti ja tarttui matkustajan istuimen yläpuolella olevaan kahvaan. He kiisivät eteenpäin kuudensadanviidenkymmenen metrin korkeudessa, ja pienen hetken näytti siltä, että he luisuisivat mäkeä alas. Jos sitä nyt mäeksi voi sanoa. Pystysuora rinne olisi parempi kuvaus. Hellisheiði oli maan jyrkin ja korkein vuoristotie. Oli jonkin aikaa siitä, kun Bjarki oli ajanut sitä viimeksi. Näkyvyys ei ollut kovin hyvä keskellä yötä, mutta Moukarin valot riittivät.

”Kaikki hyvin?” Bjarki kysyi ohjatessaan lava-auton jyrkänteen reunalta takaisin tielle.

”Ei tässä mitään”, Pawel vastasi hikoillen.

2

HELGA

Helga ei ollut kuullut hiiskaustakaan Bjarkista ja tiesi kyllä, miksi. Bjarki makasi Yvetten kanssa. Ei jatkuvasti. Mutta toisinaan.

Helga pystyi helposti kuvittelemaan heidät yhdessä. Yvetten helvetin upean vartalon Bjarkin päällä. Sen ei tarvinnut olla rakkautta. Eikä se varmasti ollutkaan. Mutta ovea ei avaa pelkässä T-paidassa, ellei ole kuin kotonaan. Yvette oli avannut. Hän oleili Bjarkin elämässä itsevarmuudella, jota Helgalla ei ollut.

Toki Bjarki oli pannut henkensä likoon Helgan puolesta, pyöräillyt hänen perässään henkijieverissä. Ei ollut antanut periksi. Suudelma oli vain tapahtunut, ikään kuin keho olisi tiennyt jotain, mitä Helga itse ei ollut vielä ehtinyt tajuta.

Nyt jälkeinpäin hän ei tiennyt, mitä se tarkoitti – hän tiesi vain, että se oli tapahtunut. Bjarki tuli hänen uniinsa. Äänenä. Hengityksenä. Kuten myös Helgan oma huuto, kun hän oli varma, että Tómas Tumi tappaisi hänet. Joskus uni sulautui toiseen uneen: Yvette alasti oviaukossa, Bjarki takana. He hymyilivät ja kysyivät, haluaisiko hän tulla sisään. Seuraamaan ruumiinavausta. Kuin se olisi jokin pila, jota hän ei ymmärtänyt. He kaikki kolme olivat unessa alasti.

Bjarki oli jo menettänyt kaiken. Tyttärensä. Vaimonsa. Perheensä. Bjarkin suru oli mennyt suoraan Helgan ihon alle. Helga tiesi, miltä suru kuulosti – sosiaalityöntekijänä hän oli ansainnut elantonsa kuuntelemalla sitä. Mutta tämä ei ollut pelkkä tarina. Tämä oli elävää elämää, kulki Bjarkin rinnalla, koko ajan. Jokin kohta Bjarkista oli rikki.

Ei pehmeällä, herkällä tavalla. Vaan murtunut. Ja ehkä siksi Helga ei voinut päästää Bjarkista irti. Mutta kyse ei ollut siitä, että hän olisi halunnut Bjarkin. Ei oikeasti. Tai ei hän ollut varma.

Helga työnsi varovasti peiton syrjään ja nousi istumaan. Huimaus alkoi heti. Hän nosti Pluton lattialta ja laski sen takaisin tyynylle, veti peiton sen ja Íris Saran ylle. Hänen tyttärensä, niin kuin hän itsekin, oli nukahtanut kesken sadun ja nukkui nyt sikeästi. Autuaan tietämättömänä. Kolme kuukautta sitten Helga oli melkein kuollut. Se kävi nyt ilmi esitutkintapöytäkirjasta ja syyttäjän oikeudenkäyntimateriaaleista. Papereissa Stefania siteerattiin sanasta sanaan. Stefan oli ollut muodollinen ja kylmä hakiessaan yksinhuoltajuutta. Vedonnut riskialttiiseen ympäristöön, uhkakuviin.

Helga meni ikkunalle ja avasi verhot. Syksy teki varmuudella tuloaan. Hän hytisi ja kietoi kädet ympärilleen. Sormet hakeutuivat tottuneesti vasemman käsivarren arvelle.

Hän katsoi vastapäiselle sorakentälle, jolla Tómas Tumi oli istunut vuokra-autossa Ásan murhayrityksen jälkeisenä yönä. Nyt oli pantu kirjoihin ja kansiin, mustaa valkoiselle, että murhaaja oli ollut kadun toisella puolella. Murhaaja oli ollut pyykkituvassa, kun Helga oli mennyt sinne ja käynnistänyt koneen. Autuaan tietämättömänä.

Helga tunsi, kuinka kaikki kiristyi hänen ympärillään. Bjarki. Yvette. Stefan. Oikeudenkäynti. Tytär. Hänet oli revitty kappaleiksi ja koottu takaisin yhteen, mutta väärin. Äiti. Nainen. Poliisi, joka oli nyt virallisesti osa väkivaltarikosten yksikköä. Kuka helvetti hän oikein oli?

Puhelin oli ikkunalla. Äänettömällä. Kello oli puoli neljä, ja hän oli nukkunut seitsemän tuntia. Sillä ei ollut mitään merkitystä.

Helga meni takaisin makuulle ja tuijotti kattoon. Verhot liikkuivat ikkunasta käyvässä vedossa. Niin kuin jokin odottaisi.

3

BJARKI

Reiden ampumahaava oli parantunut täysin. Joskus hän tunsi pientä epämukavuutta pitkien juoksulenkkien jälkeen tai kiihkeän seksin aikana, mutta ei kummempaa. Hänelle oli suositeltu usean kuukauden sairauslomaa, mutta hänen tyyliinsä ei kuulunut istua kotona säälimässä itseään. Hieman yli viikko ylängön selkkauksen jälkeen hän oli taas liikennepoliisissa moottoripyöränsä selässä. Hän oli lähinnä kiitollinen siitä, ettei hänen nimeään ollut mainittu sanomalehdissä.

Raportointi oli suoritettu sairaalassa. Gísli Freyr ja Lárus olivat hoitaneet muodollisuudet. Poliisipäällikkö oli käynyt, laskenut kätensä hetkeksi sängynpäädylle ja kysynyt, kuinka hän voi. Voisiko hänen kanssaan ottaa selfien. Ei, hän oli vastannut, mitään kuvia ei otettaisi. Siinä se sitten oli. Ainakin virallisesti.

Hän oli puhunut Helgan kanssa viimeksi silloin, sairaalassa kolme kuukautta sitten, nähnyt tämän vain ohimennen aseman käytävällä. Se saisi riittää, toistaiseksi. Hän oli varma, ettei Helga ottaisi puheeksi sitä, mitä hänen luonaan oli tapahtunut viikon päivät ylängön jälkeen. Helga ei ollut sellainen. Hänellä ei ollut tapana vaatia selityksiä. Sitä paitsi aina oli jotain tärkeämpää, joka vei huomion.

Helga oli seissyt hänen ovensa takana tyttärensä kanssa. Hän oli ollut suihkussa, ja Yvette oli avannut. Vesi oli virrannut kaakeleille, ja hän oli kuullut äänet höyryn läpi. Se oli ollut kiusallista – etupäässä Yvettelle. Ylängön suudelma viipyi iholla kuin nahan tuoksu pitkän ratsastuksen jälkeen. Bjarki muisti, kuinka Helgan huulet olivat lakan-

neet vapisemasta kohdatessaan hänen huulensa, hengitys oli rauhoittunut, syventynyt. Helgan tuoksussa ja maussa oli jotain, mitä hän ei saanut mielestään. Hän ei tiennyt, mitä sille voisi tehdä.

Yvetteä Bjarki sen sijaan tapasi toisinaan. Sen verran usein, ettei voinut enää uskotella itselleen, että se oli vain satunnaista. Yvetten avioliitto Óðinnin kanssa oli Yvetten oma asia. Yvettehän se naimisissa oli, ei Bjarki. Hän ei ollut antanut lupauksia, joita rikkoa, eikä lausunut sanoja, jotka tulisi pitää.

Bjarki ja Yvette eivät olleet ensimmäiset poliisit, jotka olivat päätyneet tuohon hämäärään työn ja yksityiselämän välitilaan. He eivät työskennelleet samalla osastolla, heillä ei ollut muodollisia siteitä. Kaikki oli ulospäin niin kuin pitikin. Silti sama kysymys palasi aina vain. Ei, oliko se väärin, vaan oliko se viisasta. Ja oliko se jo hiljalleen muuttumassa joksikin, joka ei enää ollut täysin hänen hallinnassaan.

Bjarkin ei ollut koskaan ollut vaikea löytää naisia, hänen ei ollut koskaan tarvinnut nähdä suurta vaivaa. Kroppa kesti, katse ei harhaillut. Hän tiesi sen. Yvetten kanssa ei tarvinnut pelata. Yvette halusi häntä. Piste. Yvette oli sinut itsensä kanssa tavalla, jota harvoin näki. Yvette pystyi katsomaan häntä suoraan silmiin, pitkään. Intensiivisesti, tutkivasti. Sitten se oli ohi.

Ja sen jälkeen jotain ihan muuta. Lopullista. Selkeää. Ei kysymyksiä. Ei jälkikäiteistulkintoja.

Se ei ollut samanlaista kuin Bjarkin vaimon kanssa oli ollut – heillä oli ollut lämpöä, jota Bjarki ei ollut koskaan ennen tuntenut. Ja useimpien muiden kanssa oli ollut intohimoa, ehdottomasti, mutta ilman vaatimuksia. Yvetten kanssa oli joko tai. Tai kenties sekä että, mutta ilman neuvottelua. Ikään kuin hänen tapansa olla maailmassa olisi erilainen. Toisinaan Bjarki ajatteli, että Yvetten taustassa, temperamentissa oli jotain, joka sai sen aikaan. Jotain kovempaa. Rehellisempää.

”Käänny tästä”, Pawel sanoi osoittaen oikealle. Bjarki oli hidastanut heidän saapuessaan pieneen kalastajakylään, ja nyt hän kääntyi autiolta pääkadulta kohti satamaa. Poliisiauto oli pysäköity laiturille vievän tien toiselle puolelle, hälytysajoneuvojen siniset valot vilkkuivat

äänettömästi. Kaksi univormupukuista poliisia oli eristänyt alueen punavalkoisella teipillä.

Nosturiauto oli pysäköity laiturille. Sen vieressä seisoj mies huomihousuissa ja paksussa työtakissa kypärä kainalossaan. Hän puhui poliisin kanssa ja katsahti silloin tällöin kohti tummaa vettä.

Laiturissa oli suuri troolari. Runko oli syvä ja leveä, maalattu vaaleansiniseksi, ylärakenne oli valkoinen, ja siinä oli terävät graafiset linjat, jotka toivat siihen vauhtia jopa sen ollessa paikallaan. Keulassa luki mustin kirjaimin nimi: Þormóður Jónsson VN 150. Se ei keinnut – se seisoj vedessä. Vakaana. Painavana. Ohjaamo kohosi korkealle kuin lennonjohtotorni tummine ikkunoineen ja huipullaan tutkien, kupujen ja antennien metsä.

Bjarki hyppäsi ulos autosta. Hänellä oli yllään sama T-paita, jossa hän oli nukkunut, ja tavalliset tekniset housut. Ilmassa leijui voimakas kalajauhon ja suolan tuoksu, johon sekoittui dieselin leyhähdys. Troolarin lisäksi pari pienempää kalastusvenettä keinahteli hiljaa lepuuttajissaan. Pakkasvaraston seinää vasten oli rivissä vaaleanruskeiden muovisäiliöiden pinoja, ja haarukkatrukki oli pysäköity vinoon, ikään kuin joku olisi noussut pois kiireessä. Nyt oli ihan hiljaista.

”Missä auto on?” Bjarki kysyi lähestyessään kahta lämpimästi pukeutunutta poliisia, jotka seisoivat katselemassa pikimustalle merelle.

”Jossain tuolla”, toinen sanoi osoittaen. ”Se vajosi kokonaan pinnan alle juuri kun tulimme paikalle.”

Kjartan oli keskipituinen, hoikka mies, suunnilleen Bjarkin ikäinen, ja hänellä oli suuret siniset silmät ja leveä otsa. Hänen poliisiunivormunsa näytti monta kokoa liian suurelta. Toinen poliisi, joka kertoi nimensä olevan Gunnlaugur, oli vankkarakenteinen, ja hänellä oli vaaleat, kiharat hiukset.

Bjarki käännähti ja huusi Pawelille, joka oli juuri paiskannut lava-auton matkustajanpuolen oven kiinni: ”Hansikaslokerossa on pieni sukellustaskulamppu. Voitko tuoda sen?”

”Totta kai”, Pawel vastasi.

”Eikö ketään ole vielä tullut?” Bjarki kysyi kahdelta poliisilta.

Kjartan ja Gunnlaugur pudistivat kumpikin päätään.

”Helikopterin pitäisi olla täällä pian...” Bjarki vilkaisi nopeasti kelloaan. ”Vartin, ehkä kahdenkymmenen minuutin kuluttua. Mutta ei jäädä odottamaan.”

Hän vetäisi T-paidan päänsä yli. Kylmyys puraisi heti. Sitten hän nosti jalkojaan vuoron perään ja riisui kuluneet, tummanruskeat Scarpa-kenkensä. Tekniset housut lähtivät seuraavaksi.

Pawel tuli puolijuoksua lamppu kädessään. Bjarki otti sen ja testasi sitä nopealla napsautuksella. Sitten hän riisui sukat ja asteli laiturin reunalle. Poliisit vaihtoivat nopeasti katseita.

”Missä te tarkalleen näitte auton?” Bjarki kysyi ja nojautui katsomaan veteen.

”Jossain tuolla”, Kjartan sanoi osoittaen viistosti oikealle satamaltaaseen. Sitten hän lisäsi epäröiden: ”Mutta et kai aio hypätä veteen? Nyt on kaksi astetta pakkasta. Vesi on korkeintaan kuusiasteista.”

Bjarki ei nostanut katsettaan. ”Miten minä muuten muka pääsen sinne?”

”Minullahan on pääsy varustevalastoon”, Pawel sanoi varovasti.

”Siinä kestää liian kauan.”

Bjarki otti askelen lähemmäs laiturin reunaa. Samasta kohdasta, jossa auto oli nähty, oli irronnut pala. Puu oli haljennut voimakkaasta iskusta. Vaurio oli tuore.

”Anteeksi”, hän sanoi nosturinkuljettajalle. ”Valmistelkaa nosturi. Auto täytyy saada ylös.”

”Selvä”, nosturinkuljettaja vastasi tekemättä elettäkään. Hän halusi selvästikin nähdä, kun Bjarki hyppäisi.

Bjarki otti askelen kohti reunaa, kietoi sukelluslampun kumi-nauhan toisen käden ympärille, veti syvään henkeä ja katsoi älykelloaan. Kolme minuuttia, hän ajatteli. Vähintään. Sitten hän hypäsi veteen.

Kesti korkeintaan viisi sekuntia toipua kylmyydestä, joka meni kyllä suoraan ytimiin. Hänen sydämensä hakkasi, ja joka ikinen solu

reagoi rajusti äkilliseen lämpötilaeroon. Sitten tunnottomuus otti valan, nopeasti ja tehokkaasti.

Hän avasi silmänsä ja syytytti sukelluslampun. Hän oli odottanut veden olevan sameampaa, mutta valokeila halkaisi pimeyden kirkkaasti. Bjarki sukelsi suuntaan, johon auto oli uponnut. Hän tajusi unohtaneensa kysyä Kjartanilta veden syvyydestä, mutta päätteli sataman olevan suunniteltu suuremmille veneille – seitsemän, ehkä kahdeksan metriä.

Hän sukelsi syvemmälle. Paine kasvoi hitaasti. Noin viiden metrin syvyydessä pohja alkoi hämöttää. Hän käänteli valoa kaikkiin suuntiin ja sukelsi vielä muutaman metrin syvemmälle. Sitten hän näki jotain, mikä ei kuulunut sinne: kirkkaan pinnan suoraan alapuolellaan.

Hän veti polvet vartaloa vasten ja syöksyi suoraan sitä kohti. Se oli vanha, kermanvärinen Mercedes-Benz. Se oli pohjassa kaikkien neljän pyöränsä päällä, oudon säntillisesti. Kuljettajanpuolen ovet olivat kiinni, ikkunat ehjät ja kiinni nekin. Bjarki osoitti lampulla sisään. Ei ihmisiä, ei edessä eikä takana. Takapenkillä oli kuitenkin kokoon taitettu pyörätuoli.

Hänen keuhkonsa alkoivat protestoida. Hän vilkaisi nopeasti kelloaan. Kolmekymmentä sekuntia jäljellä. Hän hilautui auton oikealle puolelle, mutta vastassa oli sama näky. Ei merkkejä väkivallasta.

Bjarki otti tukea autosta ja katsoi ylös. Seitsemän, kahdeksan metriä pintaan, muutaman sekunnin pitäisi riittää. Hän oli juuri työntymässä ylöspäin, kun tunsu nykyksen oikeassa kädessään. Sukelluslampu oli juuttunut sivupeiliin. Hän nykäisi, mutta se ei liikahtanut. Huimaus tuli nopeasti, kuin aalto. Suu avautui refleksinomaisesti.

Hän tarttui kuminauhaan ja repäisi lampun ranteestaan. Sitten hän nousi nopeasti auton katolle ja ponnisti. Voimat olivat melkein lopussa. Silmissä sirisi, kun todellisuuden valo vihdoin saavutti hänet.

Bjarki haukkoi henkeään.

”Oletko kunnossa?”

Vesi valui hänen lyhyistä, punertavanvaaleista hiuksistaan hartioille ja selkään. Paljas vartalo höyrysi hieman kylmässä. Hän seisoi

paljain jaloin laiturilla, märkä kroppa tuntui raskaalta eikä keho ollut vielä täysin palautunut pinnanalaisesta pimeydestä.

”Olen kunnossa.”

Pawel ojensi huovan. Bjarki otti sen katsomatta häneen, kietaisi sen ympärilleen ja katseli hitaasti satamaa. Laiturin reuna. Kaiteet. Renkaanjäljet sorassa sen takana. Ei rikkoutuneita ikkunoita, ei merkkejä paniikista.

”Auto on tyhjä”, hän sanoi.

Ikkunat olivat olleet ehjät, ovet kiinni. Miten helvetissä lukittu auto päätyy veteen ilman että sen kyydissä on ketään? Joko joku ajaa sitä ensin ja nousee sitten pois. Tai sitten auto on tyhjä alun perinkin.

Hän meni taas laiturin reunalle ja katsoi alas. Nosturi tarvitsi kiinnotpisteen. Hän pyysi poijun, sitoi sen tiukasti ranteeseensa ja seisoi siten hetkisen paikallaan. Hän tunsu kylmyyden viipyilevän lihaksissaan ensimmäisen sukelluksen jäliltä.

Hän kääntyi katsomaan Pawelia.

”Pudotin lampun tuonne alas.”

Pawel osoitti nosturia. Kannettava työvalonheitin oli magneetilla kiinni nosturin tornissa.

”Ota tuo. Se on vedenpitävä.”

Valokeila oli kapea ja tarpeeksi voimakas leikkaamaan veden läpi. Poiju toisessa ja lamppu toisessa kädessä Bjarki laski jalkansa varovasti kapeille metallitikkaille, jotka johtivat alas laiturilta.

Kun vesi ulottui rintaan, hän päästi irti levän peittämistä tikkaista ja liukui veteen. Kylmyys ei iskenyt tällä kertaa yhtä kovaa. Hän tunsu rintakehässään paineen, jonka antoi mennä ohi. Hän ui kohti pistettä, jonka oli merkinnyt mielessään – linjassa pollarin kanssa, muuttaman metrin päässä. Hiukkaset tanssivat valokeilassa kuin tuhka. Hän pysähtyi ja katsoi ylös. Nosturi oli seurannut häntä laituria pitkin, ja vaijerit roikkuivat valmiina.

Hän päästi poijun kädestään. Se nousi pintaan, keinahteli ja pysähtyi. Sitten hän veti keuhkot täyteen ilmaa ja sukelsi.

Auton hahmo erottui pimeässä. Bjarki kietoi ensimmäisen teräsvaijerin etuakselin ympärille. Hän tarkisti, ettei se osunut jarruletkuihin, kiinnitti ja kiristi sen. Toisen vaijerin hän kiinnitti taka-akseliin. Ja vielä kaksi ristikkäin, jottei auto vääntyisi nostettaessa. Hän tiesi, että kori voisi kiepahtaa ympäri, jos tasapaino olisi pielessä.

Hän ui tikkaille ja kiipesi ylös. Heti kun hän sai jalkansa laiturin reunalle, hän huusi nosturinkuljettajalle.

”Nosta! Hitaasti!”

Bjarki veti nopeasti vaatteet ylleen ja kengät jalkaan samaan aikaan kun vaijerit kiristyivät ja auto nousi hitaasti satama-altaasta. Vettä hyökysi ulos ovenraoista ja tuuletusaukoista, ja pohjasta irtosi mutaa. Rekisterikilpi tuli näkyviin. Bjarki huomasi, että Gunnlaugur ja Kjar-tan nojautuivat lähemmäs toisiaan.

”Vedä laituria kohti”, Bjarki huusi. Nosturi kääntyi hitaasti maan-kamaran ylle. Kori pyöri hieman, ja kuului raskas kumahdus, kun renkaat osuivat betoniin.

Bjarki oli jo paikalla. Ensin vilkaisu päällisin puolin. Ei näkyviä lommoja etupuolella. Ei rikkoutuneita ajovaloja, ei halkeamaa tuulilasissa. Kori suhteellisen ehjä. Hän kyykistyi kuljettajanpuolelle. Katsoi ovenrakoa. Ei merkkejä murtamisesta. Hän nousi, kiersi auton ja pysähtyi takaluukun eteen. Lukossa.

Tällaisessa autossa tavaratila avataan avaimella – ei millään matkustamossa olevalla painikkeella. Kuljettajan ovi päästi imaisun, kun tiiviste irtosi, ja vesi ryöpsähti hänen kengilleen. Hän kurkisti sisään ja katsoi virtalukkoa. Vanha, raskas metalliavain, jossa oli kulunut muoviliuska, oli vielä paikallaan. Hän käänsi sitä pykälän taakse ja veti sen ulos. Hän huomasi, että vaihde oli ajoasennossa. Automaattivaihteisto siis. Jos auto oli rullannut itseksensä, jonkun olisi pitänyt jättää vaihde vapaalle. Mutta se oli ajoasennossa.

Hän meni tavaratilaan, työnsi avaimen lukkoon ja käänsi. Pawel ja kaksi poliisia olivat tulleet aivan hänen taakseen.

Haju iski hänen kasvoilleen. Ummehtunut. Makea. Metallinen. Hän ehti ajatella, että jokin oli pielessä. Sitten hän näki heidät, tiukasti

ahdettuina tavaratilaan. Tätä hän oli vähiten odottanut. Iäkäs mies ja nainen. Vaatteet takertuneet ihoon. Kädet ja jalat sidottu. Kummankin suu tiukasti suljettu läpinäkyvällä teipillä.

Hänen takaansa kuului vaimea ääni. Bjarki suoristautui hitaasti ja kohtasi kahden paikallispoliisin katseet. He tiesivät, keitä nämä olivat, hän näki sen heti. Veri oli paennut heidän kasvoiltaan.

Hän pani merkille, kuinka mies ja nainen makasivat – aseteltuina. Joku oli käyttänyt aikaa. Koukistanut jalkoja. Painanut hartioita. Hän huomasi turvonneen ihon värin, miten vesi oli muokannut ruumiita. Hän kumartui lähemmäs. Kaksi sormea naisen jäiselle kaulalle. Sitten miehen. Tietenkin hän tiesi, mutta rituaali oli suoritettava.

Bjarki tunsu ajatustensa alkavan raksuttaa. Tätä ei ollut tehty hetken mielijohteesta, hätäpäissään. Tämä oli suunniteltu teko.

MAANANTAI

4

HELGA

Helga pakkasi sen kummemmin miettimättä. Hänen liikkeensä olivat tarkkoja, lähes mekaanisia. Vihdoinkin todellinen tapaus. Vaativin tehtävä viime viikkoina oli ollut lähes kolme kuukautta asunnossaan kuolleena olleen miehen henkilöllisyyden selvittäminen. Ei draamaa. Vain hidasta, hallinnollista surua papereiden, hammaskarttojen ja puheluihin vastaamattomien sukulaisten muodossa.

Laukku kiinni ja Íris Sara hereille, vaatteet päälle, reppu selkään ja koulua kohti. Pitkä halaus ja lupaus jutella usein.

Sitten Helga ajoi Reykjavíkin vaatimattomalle kotimaanlentokentälle keskelle kaupunkia. Matalia peltirakennuksia. Asfalttia. Tuuli. Gunnar seisoi turvatarkastuksen edustalla odottamassa kahvimuki kädessään. Gísli Freyr oli antanut hänelle vastuun tutkinnasta. Kesän jälkeen se ei juuri yllättänyt – Helga oli melkein hyllytetty, Gunnaria ei. Yvette ja Arnaldur tekniseltä osastolta olivat myös paikalla. Gunnar tiedotti tilanteen tiimille nopeasti.

”Hyvää huomenta. Lähdemme Vopnafjörðuriin, kuten olette jo kuulleet Gísli Freyriltä. Kaksi ruumista on löydetty satama-altaaseen ajetun Mercedes-Benzin tavaratilasta. Ja meillä on jo tuttu mies paikalla. Grettir.”

”Mitä hän siellä tekee?” Helga sanoi lähes yhteen ääneen Yvetten kanssa, ja Helgasta tuntui, että he olivat molemmat jotenkin paljastuneet.

”Kuulin vain, että hän oli lähistöllä pelastustoimen tehtävällä, ilmestyi paikalle ja nosti auton ylös”, Gunnar vastasi.

”Tyypillistä Grettiriä”, Arnaldur sanoi. ”Ilmestyy paikalle silloin, kun sitä vähiten odottaa.”

”Aivan, pyysin häntä jäämään siksi aikaa, että pääsemme sinne”, Gunnar sanoi.

”Joten alkää huoliko, kumpikin saa nähdä hänet”, Arnaldur sanoi hymyillen Helgalle ja Yvettelle.

”Lopeta, Arnaldur”, Yvette äyskäisi takaisin.

”Olisipa minullakin samanlainen vaikutus naisiin.”

”Onko uhrin tunnustettu?” Helga kysyi.

Gunnar nyökkäsi.

”Isoja tekijöitä. Pormóður Jónsson ja hänen vaimonsa Agnes. Vopnin omistajat – se on yksi Islannin suurimmista pakastekalan ja kalajauhon tuottajista. Vihamiehiä on todennäköisesti lukuisia”, Gunnar sanoi.

Helga nyökkäsi, Gunnarin äänensävyssä oli jotain pielessä. Hän silmäili Gunnaria.

”Mitä tarkoitat vihamiehillä?” hän kysyi rauhallisesti.

Gunnar kohotti toista olkapäätään.

”Kun omistaa puoli rannikkoa”, hän sanoi, ”alkaa helposti kuvitella, että omistaa myös toisen puolen.”

Ennen kuin Gunnar kääntyi pois, Helga huomasi kireyden hänen leukaperissään, niin kuin hän olisi katunut sanoneensa mitään.

”Onko epäiltyjä?”

Gunnar pudisti päätään. ”Ei vielä.”

”Tietääkö perhe?” Helga kysyi hiljaa.

”Ei”, Gunnar vastasi. ”Mutta otaksun, että tämä ehtii vuotaa ennen kuin laskeudumme. Vopnafjörður on pieni, ja auto ajettiin veteen sata-massa. Ei kovin huomaamatonta.”

Heidän katseensa kohtasivat. Sama oivallus.

Ei ollut kyse vain kahdesta ruumiista. Vaan vallasta. Rahasta. Ihmi-sistä, joiden kuolema vaikutti kokonaiseen kylään.

Aamukone Akureyriin oli puolityhjä. Helgalla ja Yvettellä oli vie-rekkäiset paikat. Helga ei tiennyt, kumpi oli muuttunut, hän itse vai

Yvette, mutta Yvettessä oli vierasta jäykkyyttä. Turvallisuusohjeistus alkoi. Lentoemännän ääni kaikui penkkirivien välissä.

Yvette veti ikkunaluukun kiinni lähes refleksinomaisesti ja sulki silmänsä. Kun kone lähti rullaamaan, Helga nojautui lähemmäs ja yritti normalisoida tilanteen.

”Tästä voi tulla iso juttu”, hän kuiskasi. ”Media sekoaa.”

Yvette katsoi häntä väsyneesti.

”Ainahan media on sekaisin. Sinun pitäisi tietää se jo.”

Helga luovutti. Hänellä ei ollut mitään anteeksipyydettävää. Eihän hän ollut avannut Bjarkin ovea tämän T-paidassa.

Lento Akureyriin sujui kommelluksitta verrattuna Vopnafjörðurin jatkolentoon pienellä yhdeksäntoistapaikkaisella koneella. Ilmaan noususta siihen saakka, kun pyörät osuivat maahan, tuntui kuin olisi matkustanut cocktailsekoittimessa.

Vopnafjörðurin lentokenttä koostui yhdestä kiitoradasta ja yksinäisestä rakennuksesta keskellä valtavaa, kalpeaa maisemaa. Matalassa rakennuksessa oli turkoosi peltikatto ja pieni lennonjohtotorni, joka näytti siltä, että siihen mahtuisi kaksi henkeä – korkeintaan. Takana kohosivat tummat vuoret, alastomat ja raskaat. Oli helpotus päästä lämpimään poliisiautoon, joka odotti heitä.

”Haluatteko mennä ensin asemalle ja asettua taloksi?” kysyi Kjartan, paikallinen komisario. ”Vai mennäänkö suoraan satamaan?”

”Suoraan satamaan”, Gunnar sanoi epäroimättä. ”Meidän on päästävä hommiin.”

He hyppäsivät autoon ja lähtivät. Helga katsoi ulos sivuikkunasta. Vuono oli paljas ja harmaa, ja sitä ympäröivät vuoret syöksyivät suoraan veteen. Kauempana kylä puristui kallion ja meren väliin. Oli kaunista tavalla, jolla vain luonto ja eristys voivat olla.

”En ole ennen käynyt näin idässä”, Helga sanoi. ”Kuinka paljon täällä on asukkaita?”

”Viitisensataa. Sesonkiaikana tehtaalla työskentelee muutama sata lisää”, Kjartan vastasi.